

PER T OHLSSON · SÖNDAG 17 JANUARI 2016

Legenden om Nato

”Det kloka i politiken, beroende utan inflytande, kan diskuteras.”

Politiska myter kan bli farliga, väldigt farliga, om de tillåts gräsa och växa till accepterade sanningar. Det mest ökända exemplet är den så kallade dolkstötslegenden, *Dolchstosslegende*, lanserad i Tysklands högerextrema och antisemitiska kretsar efter första världskriget: föreställningen att den tyska krigsmakten inte hade besegrats och att nederlaget berodde på att socialister, liberaler och judar högg soldaterna i ryggen.

Legenden, eller myten, förgiftade Weimarrepubliken och exploaterades av Adolf Hitler och nazisterna på deras väg mot makten.

Dolkstötslegenden var en grov efterkonstruktion. De sista tyska offensiverna hade ebbat ut på sommaren 1918 och i augusti var den tyska armén nära sammanbrott. Amerikanska soldater vällde in i Europa och den tyska ledningen signalerade sin vilja att ingå ett vapenstillstånd, som slutligen undertecknades den 11 november 1918. Villkoren var hårda; det var i praktiken en tysk kapitulation. Men att lägga skulden på konspirerande politiker – och judar – passade ansvariga generaler som Paul von Hindenburg och Erich Ludendorff. Sedan gick det som det gick.

Sveriges historia är lyckligtvis mindre konfliktfylld än Tysklands, men även här cirkulerar myter och legender.

Somliga minns kanske nejsidans försätliga argument mot ett svenskt EU-medlemskap inför folkomröstningen 1994. Det hette att frågan hade gömts undan i en ”fotnot” och inte blivit föremål för ordentlig debatt. Att det blev ett klart ja kunde då bortförklaras med att den politiska eliten hade fört folket bakom ljuset. Miljöpartiets Per Gahrton, en av EU-motståndets galjonsfigurer, fick ett rasande utbrott mot den tidigare statsministern på valnatten: ”Håll truten på dig, Carl Bildt!”

Den som var med när det begav sig kan konstatera att svensk offentlighet var marinerad i Europafrågor 1990–1995. Att medlemskapet skulle ha kommit till under radarn är helt enkelt inte sant. Men myten om att väljarna hade lurats bidrog till den misstro mot EU som grep omkring sig åren närmast efter inträdet.

Nu är vi där igen. Det handlar om Nato och det kraftigt försämrade säkerhetsläge som uppstått i närområdet till följd av rysk aggression och upprustning.

Ryssland har fördubblat sina militära anslag, slitit loss delar av Georgien, annekterat Krim och startat ombudskrig i Ukraina. De baltiska staterna utsätts för ihållande trakasserier och rysk övningsverksamhet i Östersjön riktas mot svenskt territorium. På detta har såväl socialdemokratiska som borgerliga regeringar svarat genom att utöka samarbetet med den västliga försvarsalliansen, kontakter som etablerades redan under kalla kriget, fast då i hemlighet.

De som motsätter sig Sveriges närmande till Nato odlar myten om mörkläggnings trots att besluten fattas inför öppen ridå: Sveriges inträde i Natoprogrammet Partnerskap för fred, den nya säkerhetsdoktrinen, solidaritetsförklaringen och nu det värdlandsavtal som riksdagen väntas bekräfta senare i år.

Att myterna sprids av gamla nackskotts-nostalgi i Vänsterpartiet, blomsterviftare i Miljöpartiet och sverigedemokratiska ultranationalister är inget att förvånas över. Som när V:s

försvarspolitiska talesman Stig Henriksson ondgjorde sig över att Sverige ”utan vare sig debatt eller direkt inflytande från svenska folket” överger sin säkerhetspolitik. (*Expressen* 25/11 2015)

Den folkvalda riksdag som tagit besluten saknar alltså folklig legitimitet. Endast någon som fostrats i leninistisk teori kan omfatta en sådan demokratisyn.

Mer problematiskt, inte minst med tanke på behovet av brett samförstånd på ett så viktigt område, är att mytbildningen även märks på Socialdemokraternas vänsterkant. Det rör sig om utrikes- och säkerhetsdebattens Casablancafraktion, en samling som leder tankarna till den legendariska filmrepliken: *”Round up the usual suspects.”* Här flockas välkända USA-fobiker och diktatursvärmare som understöds av exdiplomater som gör drängtjänst åt Vladimir Putins revanschistiska regim i Ryssland.

Pierre Schori, före detta kabinettssekreterare och biståndsmänsminister, befarar att Sverige håller på att ”smyganslutas till Nato”. (*AB* 27/8 2014)

Den tidigare Moskvaambassadören Sven Hirdman utnyttjar varje tillfälle att varna för Nato och tona ned hotet från Ryssland. Det ingår i hans roll som förtroendeman vid ryska statens utrikespolitiska institut. Om Hirdman kan man läsa mer i Mats Johanssons bok *Kalla kriget 2.1*, ett elegant och fullt berättigat karaktärsstudium på den nyttigaste bland Putins nyttiga idioter i Sverige.

Via dessa kretsar utportioneras legenden om att krisen i Ukraina har provocerats fram av ett expanderande Nato. Rätten att fritt välja säkerhetspolitisk väg gäller uppenbarligen endast Sverige, inte länder i Öst- och Centraleuropa.

Direkt sorgligt blir det när regeringsveteranen och hedersmannen Thage G Peterson hävdar att ”Sverige skall vara neutralt om krig skulle bryta ut i vårt närområde”. (*AB* 21/6 2015)

Det skall Sverige inte alls vara.

Anna Lindh, socialdemokratisk utrikesminister, förhandlade 2002 fram en ny säkerhetsdoktrin med tre borgerliga partier. Neutraliteten förpassades till historien. I juni 2009 antog riksdagen i bred enighet solidaritetsförklaringen, förstärkt av paragraf 42.7 i EU:s Lissabonfördrag, senast uppmärksammas i samband med att Frankrike bad om militärt bistånd efter terrorattackerna i Paris:

”Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land ... Sverige bör ha förmågan att kunna ge och ta emot militärt stöd.”

Därför var det välgörande att försvarsminister Peter Hultqvist (S) tog bladet från munnen i anslutning till Folk och försvars rikskonferens i Sälen i veckan. Det gäller värdlandsavtalet mellan Sverige och Nato, undertecknat i september 2014 och snart föremål för slutbehandling i riksdagen. Med avtalet tar Sverige ännu ett steg närmare Nato, även om den rödgröna regeringen utesluter medlemskap; alliansfriheten är socialdemokratiens heliga graal.

Det kloka i politiken, beroende utan inflytande, kan diskuteras, men alternativet, militär isolering från andra demokratier, vore betydligt farligare. Regeringen har heder av att den i varje fall försöker maximera landets västliga säkerhetskopplingar inom alliansfrihetens ram.

Värdlandsstöd, *Host Nation Support*, innebär att Nato i en kris- eller krigssituation kan skicka trupper till Sverige, men endast efter svensk in-

”Rätten att fritt välja säkerhetspolitisk väg gäller uppenbarligen endast Sverige, inte länder i Öst- och Central-europa.”

Nu flockas "the usual suspects", de vanliga misstänkta, i säkerhetsdebatten. FOTO: SYDSVENSKAN ARKIV

bjudan. Likafullt framställs det som att Sverige tvingas bli bas för Natotrupp och rent av kärnvapen. Det är osanningar som tyvärr sprider sig. Förvarsministern nämnde inga namn, men adressen var tydlig:

”Det är rätt så allvarligt att det med sådan intensitet sprids myter, lögnar och rena felaktigheter i en information som kommer från olika håll ... Det finns ingenting sådant i det här avtalet överhuvudtaget.”

Hultqvist antydde kopplingar till en viss stormakt som bedriver systematiskt propaganda-krig: ”När jag ser alla felaktiga påståenden i detta ärende så undrar jag: i vems intresse ligger denna ständiga felinformation?” (*DN 10/1*)

Värdlandsavtalet har kritiserats av höga ryska politiker.

Samtliga fyra borgerliga allianspartier förordar numera Natomedlemskap. Risken är därmed att ämnet blir en stridsfråga inför valet 2018. Men även Natoförespråkare måste acceptera politiska realiteter, hur rätt de än har i sak: de närmaste åren finns varken opinionsmässiga eller parlamentariska förutsättningar för en sådan omläggning av politiken. Borgerligheten begär en väldig dumhet – och skulle göra landet en svår otjänst – om den tvingar in socialdemokratin i ett säkerhetspolitiskt hörn.

Det ligger i nationens intresse att samarbetslinjen med Nato får definiera regeringspolitiken, inte myter och legender. Och denna linje är solitt svensk, ty Sverige har aldrig stått neutralt i den konflikt mellan fria och auktoritära samhällsmodeller som Vladimir Putin har väckt till nytt liv.

Mitt under Koreakriget, med USA i konfrontation med ett då Sovjetallierat Kina, förklarade statsminister Tage Erlander (S) den försiktiga svenska hållningen. ”Vi måste”, sade han 1951, ”ha rätt att bevara vår alliansfrihet, framför allt i lägen då FN spaltas upp i två stormaktsblock.”

Sedan gjorde Erlander ett tillägg som drar undan mattan för dem som menar att Sverige idag – och i smyg – överger fundamentala principer genom samarbete med Nato:

”Sverige är en demokrati, som med avsky vänder sig mot diktaturen ... Vi känner med andra ord ideologisk samhörighet med den västländska demokratin.”

Våra nutida dolkstötsmytomaner verkar anse att denna samhörighet inte längre gäller. Det är ganska avslöjande.

SENIOR COLUMNIST

PER T OHLSSON
per.t.ohlsson@sydsvenskan.se

Per T Ohlsson är medarbetare i Sydsvenskan och skriver varje vecka en söndagskrönika.

MER ATT LÄSA

- *Kalla kriget 2.1. Onda imperiets återkomst* (Timbro) av Mats Johansson.
- *Den dolda alliansen. Sveriges hemliga NATO-förbindelser* (Atlantis) av Mikael Holmström.
- *Kan Sveriges försvar - mot vad? En antologi om svensk säkerhetspolitik* (Ekerlids) red. Johan Bergenäs och Mats Ögren Wanger.
- *Svensk politik* (Historiska Media) av Per T Ohlsson.